

педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. Інститут розвитку дитини. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. – 272 с.

3. Формування гендерної компетентності дошкільників у процесі організації навчально-виховної роботи за Базовою програмою розвитку «Я у Світі»: методичні рекомендації / за заг. ред. Т. І. Туркот, Херсон; КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради. – 2012. – 48 с.

КОМПОНЕНТИ ДИДАКТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ

Боровець О. В., к. пед. н., доцент

Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне, Україна

Докорінне та системне реформування загальної середньої освіти – основна мета Концепції «Нова українська школа». Педагог – це людина, без якої реалізувати завдання перебудови системи шкільної освіти неможливо. Вчитель у нових умовах отримує свободу дій, значно ширші можливості для прояву педагогічної творчості та ініціативи, обираючи способи досягнення очікуваних результатів. Він повинен бути здатним до самовизначення та саморозвитку, до конструювання і діагностики освітнього середовища, володіти високим рівнем педагогічної культури, важливою складовою якої є дидактична культура вчителя.

Проблемам сутності, структури, особливостей формування педагогічної культури вчителя присвячено чимало праць вітчизняних та зарубіжних вчених, серед яких О. Бондаревська, І. Ісаєв, В. Сластьонін та інші. Дидактична культура педагога визначається як важливий компонент педагогічної культури і є предметом досліджень В. Гриньова, О. Синчишиної, Н. Фатянової та інших.

У працях сучасних дослідників дидактична культура педагога трактується як соціорегулятивна підсистема професійно-педагогічної культури, що передбачає самореалізацію особистості педагога в різноманітних видах дидактичної діяльності та педагогічного спілкування [2, с. 286]. Таким чином, дидактична культура вчителя – це інтегрована якість особистості, яка визначає її спрямованість на засвоєння ціннісних орієнтацій у професійній діяльності, постійне вдосконалення дидактичних здібностей, умінь, навичок та їх реалізація у творчій продуктивній професійній діяльності.

Аналіз наукової літератури дозволяє констатувати, що не існує єдиного підходу до визначення компонентів дидактичної культури педагога. Сучасні вчені виділяють такі складові: мотиваційно-ціннісний, інноваційно-технологічний, особистісно-творчий (Н. Фатянова); ціннісний, когнітивний, інструментальний, результативно-творчий (О. Усов); особистісно-мотиваційний, дидактико-компетентнісний, аналітико-рефлексивний (В. Гриньов) [1].

На підставі вивчених наукових досліджень означеної проблеми ми зміст дидактичної культури вчителя визначаємо як єдність таких компонентів: ціннісно-мотиваційного, когнітивного, діяльнісно-творчого, аналітико-рефлексивного.

Ціннісно-мотиваційний компонент передбачає сукупність мотивів дидактичної діяльності, ціннісних орієнтацій, переконань, усвідомлення необхідності професійного вдосконалення. Цей компонент характеризує активність учителя у дидактичній діяльності, бажання і здатність відмовлятися від стереотипів, критичність і гнучкість педагогічного мислення.

Когнітивний компонент передбачає володіння вчителем системними глибокими знаннями теоретичної і практичної специфіки дидактичного процесу, володіння інформацією про інноваційні форми та методи навчання.

Діяльнісно-творчий компонент характеризує рівень володіння дидактичними вміннями: управляти самостійною пізнавальною діяльністю учнів; доносити учням зміст навчального матеріалу з урахуванням вікових особливостей; навчати школярів оволодівати методами самостійної пізнавальної діяльності; застосовувати різні комбінації засобів та прийомів навчання тощо.

Аналітико-рефлексивний компонент передбачає здатність учителя до аналізу дидактичної діяльності, до порівняння очікуваних та реально досягнутих результатів. Цей компонент пов'язаний із узагальненням і оцінкою власного досвіду та рівня успішності учнів, з'ясуванням причин невдач та труднощів у дидактичному процесі.

Осмислення сутності та змісту означених компонентів дозволяє зробити висновок, що дидактична культура вчителя базується на дидактичних здібностях особистості, сучасному педагогічному мисленні і є важливою умовою ефективної професійної діяльності.

Література

1. Гриньов В. Й. Формування дидактичної культури майбутнього вчителя: автореф. дис. ...к. пед. н.: 13.00.04 / В. Й. Гриньов; Харківський державний педагогічний університет ім. Г. Сковороди. – Харків, 2003. – 20 с.
2. Синчишина О. А. Сутність і зміст дидактичної культури викладача вищого навчального закладу / О. А. Синчишина // Педагогічний дискурс: зб. наук. праць. – 2012. – Вип. 11. – С. 285- 289.

ВИХОВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ПРИРОДИ В УЧНІВ 3 - 4 КЛАСІВ У ПОЗАКЛАСНІЙ РОБОТІ

Крамаренко А.М., д-р пед. наук, професор;
Буракова О.О., студентка-магістрантка ФППОМ;
Бердянський державний педагогічний університет, м. Бердянськ, Україна

Ціннісне ставлення до природи виховується в учнів протягом усього терміну навчання в школі. Воно проявляється в розумінні самоцінності природи, почутті особистої причетності до збереження природних багатств, відповідальності за них, здатності особистості гармонійно співіснувати з природою.

Молодший шкільний вік є сензитивним до освоєння цінностей суспільства, до суб'єктно-непрагматичної взаємодії з природою, оскільки учні початкових